

NOG IETS OVER DE TRANSVAALSCHE REPUBLIEK;

DOOR

F. W. VAN EEDEN.

Met groote belangstelling las ik het berigt aangaande de Transvaalsche Republiek in Zuid-Afrika van mijn geachten vriend, Dr. D. LUBACH, in het *Album der Natuur* van October des vorigen jaars. — De Nederlandsche koloniën in Zuid-Afrika hebben mij steeds eene warme belangstelling ingeboezemd, en kort geleden is ook door mij daarop de aandacht gevestigd bij de vermelding van de voordeelen, die deze rijk gezegende streken, door eene betere gemeenschap, ook voor Nederland zouden kunnen hebben ¹⁾. Ik heb toen de vraag gesteld, of het handelsverkeer met die koloniën, hetwelk steeds over Natal, dus door tussschenkomst van Engeland, moet plaats hebben, niet ontzaggelijk zou verbeterd worden door eene uitbreiding van de Transvaalsche Republiek tot de oostkust van Afrika en het vestigen van eene haven aldaar, vooral met het vooruitzigt van het Suez-kanaal. — Omtrent deze vraag en ook betrekkelijk den toestand der Republiek in het algemeen heb ik zeer geachte burgers van dien Staat geraadpleegd, en ik ontving van een hunner juist dezer dagen een antwoord, waarvan de mededeeling, als een vervolg op het bovengenoemd berigt, welligt zijn nut hebben kan.

Uit dit antwoord blijkt, dat de toestand der Transvaal hoogst bedenkelijk is en dat die Staat geheel met ondergang bedreigd wordt, wanneer niet spoedig de kracht des volks door nieuwe kolonisatie uit Nederland wordt versterkt. — Doch ik zal mijn vriend zelf laten spreken :

„Mijn tweede vaderland,” schrijft hij, „is nog jong, en, wat meer

¹⁾ *Tijdschr. v. Nijverheid*, 1868, bl. 123,

zegt, moet nog veroverd worden. De thans aangewezen grenzen zijn bij lange na nog niet afgebakend en ook nog niet in ons bezit. Verleden jaar is een afstand van twaalf uren te paard aan den vijand afgegeven. Wij zijn van alle kanten omringd door den Kaffer, die ons land ongelukkig maakt, ons eigendom en ons leven aantast, het land belemmert in zijn vooruitgang en ontwikkeling. Thans is er sprake om het geheele district Zoutpansberg (het noordelijkste gedeelte der republiek) te verlaten, en als dat gebeurt, zal deze republiek een slag krijgen, dien zij niet ligt zal te boven komen. De Kaffers wonen op en in ontoegankelijke gebergten, van waar zij afkomen als de boeren in vrede leven, om dan onverwachts hun vee te stelen en hunne huizen te verbranden. Als men dan wil oorlogen, versteken zij zich in schansen, waar men hen niet kan bereiken. Hier, waar geen staande legers zijn, worden de burgers opgeroepen om te vechten. Nationaliteitsgevoel bestaat er niet; het Afrikaansche volk is reeds moeilijk te regeren; een krachtige hand en een vaste wil zijn noodig en ontbreken hier. Vandaar die noodlottige uitkomsten van elk gevecht tusschen blanken en zwarten; vandaar de treurige toestand, waarin wij thans verkeeren. Ik zeide zoo even, dat met het verlaten van Zoutpansberg een doodelijke slag aan de republiek zal worden toegebracht. De reden hiervan is deze: Transvaal bezit weinig producten tot uitvoer; alles kan hier groeijen, tot zelfs koffij, katoen, suiker, enz.; maar er zijn nog geene plantages, nog geen menschen; er is nog geen geld; het land is te jong. Alleen Zoutpansberg heeft den geheelen staat opgehouden door zijn ontzaggelijken handel in ivoor. Sedert de onlusten met den Kaffer, nu sinds vijf jaren, is die handel gestremd; vandaar algemeene teruggang in alles. Gij zoudt mij moeilijk kunnen gelooven en toch is het zoo, dat sinds twee jaar geen ander geld dan gouvernementspapier, met eene problematieke waarde, binnen Transvaal in omloop is; nimmer ziet men eenig zilver en goud. En wat den prijs van de dagelijkse artikelen aangaat, deze is fabelachtig hoog, juist omdat er geen goud of zilver is, en men toch alles moet koopen op andere markten. Er zijn huisgezinnen, waar in geen twaalf maanden eenig zilvergeld is te zien geweest, en alleen in Transvaal is het mogelijk zoo te leven zonder gereede, klinkende munt. Daaruit vloeit voort een stilstand in alle zaken. In 1862 is er een burgeroorlog geweest; van dien tijd schijnt het alsof er een vloek op het land ligt: altijd gaat het

achteruit; men denkt, dat langzamerhand het uiterste zal zijn bereikt en eenige verbetering volgen zal. Ik heb er weinig gedachten van. Wij hebben hier vooral noodig een gansch nieuw geslacht, nieuw bloed, meer energie, meer gevoel van nationaliteit, — maar in de eerste plaats een ander, beter gouvernement.

„Nu iets omtrent uwe vragen. Er is geen andere communicatie met Europa dan door middel van de Britsche zeehavens, hetzij Natal, hetzij Port Elizabeth. Maar dit zou geen bezwaar geven, indien het geheel op een geregelden voet werd gesteld. Dit land is uitnemend voor boeren en handwerkslieden. Deftige jongelieden van goeden huize, die wel met het hoofd, maar niet met de handen kunnen werken, moeten maar gerust wegblijven; zij hebben hier een allereendigst leven. Ik zou u daarvan menig staaltje kunnen mededeelen. Predikanten echter, die eene beroeping naar hier in den zak hebben en den tact bezitten met de boeren om te gaan, hebben een goed leven te wachten. Ik wenschte, dat een paar duizend jonge, werkzame boeren zich hier kwamen nederzetten, liefst met een klein kapitaal, veel goeden wil en veel ondernemingsgeest. Dan zou er vooruitgang te wachten zijn. Maar bovenal wenschte ik een ferm president, met een helder hoofd, een vaste hand en een warm hart, die doorzigt genoeg bezit om iets goeds te willen, en kracht genoeg om, hetgeen hij wil, ten uitvoer te brengen: dan zou alles beter gaan.”

Uit deze mededeeling blijkt, dat ook *Nederlandsche* kolonisten in de Transvaalsche republiek welkom zullen zijn, en, mijns inziens, kan de aandacht onzer landgenooten niet genoeg op dien wensch worden gevestigd. Duizende landverhuizers toch trekken jaarlijks van hier naar Noord-Amerika, in het denkbeeld dat het hun daar gemakkelijker zal vallen aan den kost te komen dan hier. Hoe velen hunner teleurgesteld terugkomen, wordt ons helaas niet gemeld, maar de dagelijksche ondervinding leert, dat dit aantal vrij aanzienlijk moet zijn. Er is ook weinig doorzigt noodig om te begrijpen, dat een kolonist beter zal slagen onder menschen, die dezelfde taal spreken en dezelfde zeden en gewoonten hebben, dan bij een volk, aan welks taal en gebruiken hij zich eerst nog moet gewennen. Van daar dat de kolonisatie der Engelschen naar Australië zoo uitmuntend slaagt en Australië met reuzenschreden in welvaart en beschaving vooruitgaat.

Er is echter nog eene andere reden, waarom eene kolonisatie van

Nederlanders naar Zuid-Afrika alle aanprijzing verdient. Zij kan mijns inziens strekken tot meerdere uitbreiding van het verkeer tusschen Nederland en zijne voormalige kolonie, die, in weerwil van langdurigen vreemden invloed, het Nederlandsche karakter nog niet verloren heeft. Zulk verkeer kan voor ons eene bron van welvaart worden, vooral, wanneer welligt de Nederlandsche handel in de toekomst nieuwe wegen zal moeten inslaan en niet langer bij uitsluiting afhankelijk zal kunnen zijn van onze overzeesche bezittingen. Groot zijn de veranderingen in den wereldhandel, die alleen reeds door het Suez-kanaal zullen geboren worden en de Zuid-Afrikaansche staten zullen ons daardoor veel naderbij gebragt worden. Zoutpansberg, het middelpunt van den Transvaalschen ivoorhandel, ligt op betrekkelijk geringen afstand van Afrika's oostkust, en kan aan die kust eene nieuwe haven gevestigd worden, dan zou de republiek eene groote schrede voorwaarts doen, zonder dat de Engelsche kolonie Natal daarvan de minste schade ondervond. Die kolonie toch neemt ontzaggelijk in bloei en welvaart toe en is tevens voor groote uitbreiding vatbaar, zonder dat zij daartoe den steun der naburige staten behoeft. — Zoolang echter de Nederlandsche republieken in Zuid-Afrika geheel omringd blijven, aan de eene zijde door de Engelschen, aan de andere door de zoo gevreesde Kaffers, zonder een enkelen eigen uitweg naar zee, zoolang zullen zij een kwijnend en onvoorspoedig bestaan moeten voortslepen, om welligt eindelijk geheel en al in een naburigen staat te worden opgelost.
